

Πρὸς τὸν Ἐφοβλάρον
Πρωτονοταρχὸν τῆς Ἐπαύσεως
καὶ Ἐκτελεστικὸν Βουλευτὸν.

ΤΗΛ. Ζ. ΚΟΥΝΤΑΦΑΚΙΣ.

Δημοδιδάσκαλος

ἐν Καρδίτῃ Διοφύτης.

Ἐν Ἀθήναις τῆς 24^{ης} Αὐγούστου 1932.

8311

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
— ΧΑΝΙΩΝ —
ΑΔΣ. ἀριθ. 18800
Χρονολ. Εἰσαγ. 25.10.1967
Εἰδικότης Γεωργίου Κουγιώτη
Ἄριθ. 379.494.954 100

Ἐξοχώτατε καὶ ἱεραβιέ μοι
Κ^ε Πρωθυπουργέ!

Συνημιένως ἴσως ὑποβάλλω, ὑπὸ τύπον ἀμολογίας τὰς ἀρχὰς ὅπου, χωρὶς γὰ ἐλεγχθῶ μέχρι τοῦδε, πρεσβεύω, ἐπὶ 13 ἔτη ἐργαζόμενος ὡς Δημοδιδάσκαλος εἰς τὴν περιφέρειαν Δεσφικῆς καὶ 7 ἔτη πρὶν ὡς διδάσκαλος Ἑλλ. Κοινοτήτων ἐν Ρωσσίᾳ. Αἱ ἀρχαὶ μου αὐταὶ εἶναι συνεπεῖς πρὸς τὰ ἐμπνεύσει τοῦ ἀειμνήστου συγχρονισμένου ἔθνεργάτου διευθυντοῦ Γεροδιδασκαλείου Κρήτης Χρυσάνθου Τσεπετάκη καὶ λοιπῶν ἀξιόπρεπων Παιδαγωγῶν καὶ Καθηγητῶν μου.

Ἄλλ' ἐν ᾧ ἐνόμιζα ὅτι μὲ ἐτίμα ἡ συντηρητικότητα καὶ ἀδοροβος ἐργασία, ἀπεγορευθῆναι ἐφέτος ἀπὸ τὴν προμοκράτησιν τοῦ προὐδραμένου μου κ^ο Κ. Παγουμιτζᾶκι, ἐπειδὴ ἐτόλμισα πέρυσιν, ἐν ὄψει τῶν ὁρίων μου, γὰ τῷ γράμῳ ὅτι πορὺ μὲ ἐξένισεν ἡ ὑπόνοια ὅτι εἶναι ὁπαδὸς τῆς Μασονίας.

Παρόμοιον ὑποβάλλω τῷ 2^ῳ ὑπουργῷ κ^ο Πετρίδῃ καὶ ἐπικαλοῦμαι τὴν προσωπικὴν ἐπέμβασιν ἴσως, διότι μοῦ εἶναι πολὺ δύσκολον καὶ γὰ συνεχίσω ^{ὑπὸ ἰσπαν} καὶ γὰ παραιτηθῶ.

Διατιδῶ εὐπειθέστατῳ
Τηλ. Σ. Κονταξάκης.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΛΕΘΕΡΙΟΥ Κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ
1864-1936

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΛΕΘΕΡΙΟΥ Κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ
1864-1936

1838
20 01 24

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΧΑΝΙΩΝ

Ὁ ἀείμνηστος πατὴρ τῶν διδασκάλων

ΔΗΜ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ἸΟΥΛΙΟΥ 1895...

Ἁγ. Τριάς
Ἀκρωτηρίου

Ὁ ἀνωδοιδανὸς κρῶδρος τῆς ἰωραυτικῆς ἀγωγῆς,
ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἕνδρος συντηρητικῆς ἔδρυκῶδρων
ἀίτητικῆς διωδοντικῆς τοῦ ἱεροδιδασκαλικοῦ
«Ἁγίας Τριάδος Κρήτης»

f Ἀλέξανδρος Βωωραϊνὸς.
ἔτοιμῆτον ἐν τοῦ κρητικῶν (1900-905)

« Η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΥ

ΟΜΟΛΟΓΙΑ »

" Πάν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται".-

1. ΠΩΣ ΠΛΗΣΙΑΣΘΩ ΕἰΣ ΤΑ ΠΕΝΗΝΤΑ.-

Ἐγεννήθην κατὰ τὸ 1885 εἰς τὸ χωρίον ^{Καρυά (Πατρίδα τοῦ εὐδου μου ραιφιδου Γλεγοῦση)} (τοῦ Ἀποκορώνου Κρήτης, ἐσοῦσα εἰς τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον Κρήτης (1900-1905) καὶ εἰς τὴν Ριζάρειον Ἐκκλησιαστικὴν Σχολὴν τῶν Ἀθηνῶν (1905-1910), ἐδίδαξα εἰς τὰ σχολεῖα τῶν Ἑλλ. Κοινοτήτων τῆς Ρωσσίας ἐπὶ 7 ἔτη (-1919) καὶ ἔδω εἰς τὴν περιφέρειαν Θεσσαλονίκης ἤδη ἐπὶ 13 ἔτη (1919-1932) ὡς δημοδιδάσκαλος.

2. ΤΙΣ Ο ΕΘΝΙΚΟΣ ΜΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡ.

Καὶ ὡς ἐκ τῆς καταγωγῆς καὶ ὡς ἐκ τῶν σχολῶν εἰς τὰς ὁποίας ἐσοῦσα καὶ ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός μου, εἶμαι ἄνθρωπος τῶν ἐθνικῶν μας παραδόσεων.

Ὁ Ἕλλην διδάσκαλος ἀνεκασθεν συμβολίζει τὸ πνεῦμα καὶ τὸν χαρακτήρα ποὺ ἐδόξασαν τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν συνέδεσαν μετὰ τὴν ἀθανασία. -

3. Τίνες αἱ ἀρεταὶ καὶ αἱ κλίσεις μου.

Ἀπὸ τὸν θεὸν ἰδιαίτερα χάρισματά πλην τοῦ κοινοῦ νοῦ καὶ ποιᾶν τινα κλίσειν πρὸς τὴν ἠθικὴν καὶ πρακτικὴν καλλιτεχνίαν, δέν νομίζω ὅτι ἔχω, ἀλλὰ καὶ ἐκ χαρακτήρος πλέον οὔτε τὸν ἐχυπνὸν ὑποκρίνομαι, οὔτε ζητῶ νά ἐκμεταλλεῦσθω κανένα. " Ναί, ναί ! οὐ, οὐ!" Συμπαθῶ εὐκόλα πρὸς τοὺς ἀναξιόπαθετες, ἔστω καὶ ὅταν ἀπατῶμαι. - Ἐν ἄγαθος, βοῦθῶ ἐν τοῦ μισθοῦ μου τοὺς δυστυχῆ χωρικοὺς. Ἦ καὶ νὰ εἶχε τὴν ἐμπνεῦσιν μου - 1 - μάδε δημόσιον ὑπάλληλος!...

Μείνας από μικρός όρφανός και είς έθνικά Οικοτροφεία μορφωθείς, δέν είμαι άνθρωπος ούτε της αγοράς ούτε των διασκέδασεων, μάλλον μέ εύχαριστεί ο ήουχος βίος της μελέτης και της ήθικης συναναστροφής.

4. ΠΩΣ ΕΓΓΙΝΑ ~~ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ~~ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ.

Όταν έζητήσα νά γίνω ~~διδασκαλος~~ διδάσκαλος, τόζήτησα μέ τήν πεποίθησιν ότι, άν και δέν ήμην τελείως κατηρτισμένος, (διότι από τήν μόρφωσίν μου, λόγω άνωτέρας βίας, έλειπεν ή τελευταία τάξις του άλλως άξιου 'Ιεροδιδασκαλείου Κρήτης) έν τούτοις είχον μεγάλην πεποίθησιν ότι σύν τω χρόνω θά έτελειοποιούμην διά ζήλου και πείρας και παραδειγμάτων. Όμως θεωρώ άτύχημά μου τήν μή πάντοτε συνάντησιν και έπικοινωνίαν μου μέ πρόσωπα εκπαιδευτικά έμπνευσμένα (οΐα διεκρίνοντο τά κατά τάς παλαιότερας γενεάς), όπως έξ ίσου μέ λυπει και τό ότι πολύ συχνά σήμερον τά παιδιά του κόσμου, όπου διδάσκω, βλέπω νά κληρονομοϋν κακίαν από πατρικά και κοινωνικά παραδείγματα, ένθ' έγώ ως διδάσκαλος είμαι έντεταλμένος νά τά βοηθώ διά νά έπιτελέσουν έν τω βίω των προορισμόν ανθρώπου ήθικου και γενναίου. Έν τούτοις μέ κρατεί ύψηλά ή συνείδησις.

5. ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΣ ΠΡΙΝ & ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ~~ΝΥΝ~~ ΝΥΝ.

Η κρατικοποίησις των σχολείων έν μόνον καλόν έχει, τήν τακτικήν μισθοδοσίαν των διδασκάλων, όπως, όπως έστέρησε τους όμογενείς από τό καύχημα της άπ'εύθειας συντηρήσεως των σχολείων δι' ευεργεσιών πατροπαράδοτων, τοιουτοτρόπως έστέρησε και τον διδάσκαλον της άμέσου εκτιμήσεως και της ήθικης ικανοποίησεως όπου παρά τω λαφ'είχεν. Και ταυτα τω ήσαν άρκετά, αί δέ παρά του Κράτους παρεχόμεναι προαγωγαί και διαβαθμίσεις πάντοτε εκμεταλλεϋονται, δέν ύφελουν. Και είς τό διαδασκαλικόν, όπως και είς τά λοιπά δημοσιούπαλληλικά επαγγέλματα, δυστυχώς συμβαίνουν μεροληψίαί καθ' βοηθοϋνται, άντί των άξίων, οί έπιτή-

διοι έκμεταλλευταί. Τοῦτο ἀντιληφθεὶς ἀπὸ ἐνωρὶς προὔτιμησα τὸ ἐξωτερικόν, ἐσπάλην ὑπὸ τοῦ Μικρασιατικοῦ συλλόγου εἰς Ρωσίαν (1910) εἰς τοὺς ἐν διασπορᾷ ὁμογενεῖς. Νοσταλγῶ δὲ πρὸς τὴν κατάστασιν ἐκείνην, διότι δέν δύναμαι νά δικαιολογήσω σοβαρῶς τὰς εἰς τὴν ἀγωγὴν τῶν Ἑλληνοπαίδων μεταρρυθμίσεις ὅπου συμβαίνουν ἐπισήμως καὶ διὰ Νόμων. Πῶς αἴρονται οἱ πάγιοι ἔθνικοὶ σκοποὶ καὶ πῶς τὰ σχολεῖα συσχηματίζονται πρὸς τὴν χαλάρωσιν καὶ ἀποσύνθεσιν τῆς κοινωνίας, οὐδέποτε θά τὸ ἐννοήσω. Εὐνουχισμὸς ἀνήκουστος τῶν διδασκάλων τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

6. Η ΔΙΔΑΧΗ ΔΕΝ ΒΕΒΛΙΣΣΕΤΑΙ ΜΟΝΟΝ ΤΕΛΕΙΟΠΟΙΕΙΤΑΙ.

Πάντως καλῖτερον θά ἡγάπων καὶ λίαν ἐνθουσιωδῶς θά συναναστρεφόμεν ὡς διδασκάλους καὶ παιδαγωγούς οὐχὶ τοὺς παντοιοτρόπως ἐκμεταλλευομένους τὸ Ἑλληνόπουλον καὶ μὲ τὰς νεωτερικὰς μεθόδους πειραματιζομένους ἐπ' αὐτοῦ: τῆς ὕ ψ ῖ σ τ η ς ἀ γ ῖ α ς ἐ θ ν ι κ η ς μ α ς π ε ρ ι ο υ ς ί α ς, ἀλλὰ τοὺς συναδέλφους ἐκείνους ποῦ μὲ ἔρωτα εἰς τὴν πατροπαράδοτον ἀγωγὴν, θά διετέλουν ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν διδασκαλικὴν μασ ἱεράν παράδοσιν καὶ θά ἐπεδακνύοντο διὰ τὸν ἀπόλυτον σεβασμὸν αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀεὶ σεβαστοὺς τοῦ παρελθόντος παιδαγωγούς (Ἄρως Κορένιον & Πεσταλότσιον, Φρέβελ & Ρουσό, Κάντιον & Ἑρβартον, Σπένσερ & Ράϊν, ...) ἐξ Εὐρώπης, ὅπως ἐκ παραλλήλου καὶ πρὸς τοὺς παρ' ἡμῖν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἤδη ἀπὸ Τουρκοκρατίας (Κούμαν & Κοραῆν, Δασκαλογιάννην & Τεννάσιον μέχρι Χαρισ. Παπαμάρκου & Δ. Πετρίδου....). Τοῦτων αἱ εἰκόνες μοί φαίνεται ὅτι δέν πρέπει νά λείπουν ἀπὸ τὴν καρδίαν παντὸς σημερινοῦ Ἑλλήνου διδασκάλου, ὅπως καὶ ἀπὸ τὰ γραφεῖα παντὸς ἑλληνικοῦ διδασκαστῆρος. Ἐνθ' εὐτυχῶς, ἀπλῶς, ἐπειδὴ ἀνήκουν εἰς τὸ παρελθόν, ἐκεῖνοι, ἀρκεῖ τοῦτο ἵνα καταδικάζωνται τὰ οὐστήματά των, χωρὶς καλὰ νά τὰ γνωρίζῃ ὁ αὐτακατώμενος ὅτι δῆθεν ζῆ εἰς ἀνώτερον πολιτισμὸν καὶ πρεσβεύει καλλιτέρας ἀρχάς * σημερινός διδασκαλος. Διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι ἡ κρατικὴ πρόνοια ἐπὶ τῶν ἐπιθυμούντων νά ἀποσθῶσιν, ἐν τοιοῦτον ἡψηλὸν ἐν τῇ ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ ἐπάγγελμα, πρὶν

ἀκόμη τοὺς δεχθῆ ὡς φοιτητὰς διδασκαλείου, θὰ ἔπρεπε νὰ τοὺς
ζητῆ ὡς προσὸν ἀπαραίτητον καὶ τὴν κατ' ἄνωγὴν ἀπὸ οἰκογενεῖας
χαρακτηρισθεῖσας ἐν τῷ παρελθόντι ἐθνικῶς καὶ ὄχι ἄπλως ἐξ
ἀνάγκης βιοπορισμοῦ. Τὸ διδασκαλικὸν ποτὲ δέν δύναται νὰ πα-
ραλληλισθῆ πρὸς τὰ λοιπὰ ἐπαγγέλματα, οὐδαμῶς μὲ τοὺς νεωτε-
ρισμοὺς ἐξυψώνεται εἰς τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν. Αἱ ἀρχαὶ τῶν
παλαιότερων παιδαγωγῶν καὶ ἠθικολόγων ἦσαν ἀρκετὰ σαφεῖς καὶ
εὐεργετικαὶ εἰς τὴν κοινωνίαν μας καὶ ἐπαρκεῖς ὡς παιδαγωγι-
κὰ δόγματα· πᾶσα δὲ ἐκ τούτων παρέκκλησις εἶναι πρὸς αἰσχύνην
τῶν νεωτεριστῶν ἐνώπιον πολλῶν αἰώνων καὶ γεννεῶν. Ἐφόσον
μία κοινωνία ὄξει ἀφ' ἑαυτῆς καὶ ἀποσυντίθεται, πῶς λέγομεν ὅτι
ζυγνᾷ καὶ ἐξυψοῦται μὲ τὰ μοντέρνα σχολεῖα; Τούναντίον ὁ διδάσκαλος
σήμερον, ἀντὶ γὰρ παραδοθῆ εἰς τὰ πλάνη ρεύματα, πρέπει νὰ ἀμυνθῆ τῶν Ἑλληνικῶν
παραδόσεων. 7. ΠΟΙΟΣ ΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΘΑ ΗΤΟ ΕΠΙΤΕΤΡΑΜΜΕΝΟΣ.

Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν μὴ καθυστέρησιν τῆς παιδείας μας ἀπὸ τῶν
σύγχρονων φῶτα, ἀντὶ τῆς παρατηρουμένης ἀφρωνος, ἀχαλινώτου
καὶ ἐπίδεικτικῆς προσκολλησεως εἰς πᾶν ὅτι λάμπει ἐξωθεν ὡς
ἀνθρωπιστικόν, θὰ ἠύχθῃ τὴν μάλα φειδωλὴν ἐπιλογὴν καὶ προ-
τίμησιν τῶν ὅσα δέν θὰ μᾶς ἠλλοθῆσαν τὸν ὑπέροχα καὶ ἐξαιρετι-
κὰ διακεκριμένον Ἑλληνικὸν χαρακτήρα, ὅπως μᾶς τὸν ἐκληροδό-
τησεν ἡ Ἑλληνικὴ οἰκογένεια καὶ μᾶς τὸν ἐτελειοποίησεν ὁ
Χριστιανισμὸς. Ἡ ἱστορία ἀνέκαθεν μᾶς ἐγνώρισεν ὅτι ἡ Δύσις
ἀνταγωνίζεται πρὸς τοὺς βαρβάρους τῆς Ἀνατολῆς πρὸς ἐξόντω-
σίν μας. Εἰς τίνα κολοφῶνα λοιπὸν εὐρίσκονται αἱ πυγολαμπίδες
τῶν δειῶ νὰ μᾶς ρυμουλκήσουν καὶ ἀπὸ τὰ πάτρια ἀπομακρύνουν...
σήμερον ὅτε χαίρομεν τῆς ἀπ' αἰώνων ποθηθείσης ἐλευθερίας;

8. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ " ΕΘΝΙΚΟΝ "

Ὡς ὑπουργοὺς Παιδείας ἤθελα πάντοτε νὰ βλέπω ὄχι πολιτευ-
ομένους, ἀλλὰ τοὺς σοφοὺς ἐκείνους Ἕλληνας παιδαγγοὺς ποὺ θὰ
εἶχομεν (πλὴν φεβί!), ἐάν ἐρένομεν ἀνεπιδέξαστο ἀπὸ τὸν ἤδη παρακ-
μάσαντα ἀφ' ἑαυτοῦ Δυτικὸν πολιτισμὸν. Μετὰ τὴν Μικρασιατικὴν
μας καταστροφὴν, τὸ ὑπουργεῖον μας καὶ κατ' ὄνομα ἔπρεπε νὰ ἐπακ-

νήρχετο εἰς τὴν παρελθούσαν ἐνότητά του" Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκ-
κλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως".

9. Η ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΜΑΣ ΛΓΩΓΗ.

Αἱ γλωσσικαὶ διαμάχαι τῶν λογίων μου φαίνεται ὅτι ἀ-
δικώτατα περιέπλεξαν εἰς τὴν πάλην των καὶ ἀούδοτα ἐκμεταλλευ-
ονται τὸ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον ἤδη ἐπὶ ἔση πολλά καὶ πολῦτιμα. Τὸ
Σχολεῖον δὲν εἶναι τόπος δριστικῆς φυτεύσεως οἰουδήποτε γλωσσι-
κοῦ ἰδιώματος, ἡ δὲ γλῶσσα μας ἄλλως τε εἶναι ἐνιαῖα καὶ ἀδι-
αίρετος, προφορικῆ καὶ γραπτῆ ἐκδήλωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύ-
ματος ἀπὸ καταβολῆς μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς. Τὸ σχολεῖον εἶναι ἀ-
πλοῦν φυτώριον μὲ μονίμους τοῦτε πατροπαραδῶτους κανόνας τῆς
γλωσσικῆς (ἐν τῇ λογικῇ) καλλιέργειας· καὶ τὰ πνευματικὰ βέβαια
προϊόντα δὲν ἀρκεῖ νὰ τὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς παλαιὰ διὰ νὰ τὰ
καταδικάσωμεν ὡς νεκρά καὶ ἄσοφα καὶ ἀδόκιμα, ἐνῶ ἀνέκαθεν καὶ
πανταχοῦ εἴτε ἐν λίθοις εἴτε ἐν περγαμηναῖς ὑπῆρξαν πρότυπα
καὶ ἀπέδωκαν καρποὺς ἀξίους. Αὐτὰ ὑπῆρξαν αἱ ρίζαι καὶ ὁ κορ-
μὸς τῆς γλώσσης, παραφυάδες δὲ τὰ ἰδιώματα: Ποντιακῆ, Κυπρια-
κῆ, Κρητικῆ, Χιακῆ, Ἑπαιθιοικῆ, Θηραϊκῆ, Πελοποννησιακῆ, Νε-
οαθηναϊκῆ, Στερεοελλαδικῆ, Ἠπειρωτικῆ, Μακεδονικῆ, Θρακικῆ κ.
λοιπαὶ νεώτεραι διάλεκτοι τῆς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς Ἑλληνικῆς
γλώσσης, ὁ δὲ βλάπτων ρίζαν καὶ κορμὸν καταστρέφει ὅλον τὸ δέν-
δρον. Ἄλλ' ἢ νεόδμητος Δημοτικῆ εἰς τίνας κεφαλὰς θὰ χωρέση, ἐφ'
ἴσον ὅλαι αὐταὶ αἱ παραφυάδες εἶναι ζῶσαι καὶ ἐκάστη ἔχουν ἰ-
δίαις λέξεις διὰ τὰ νοήματα τῆς αὐτῆς σημασίας; Ἴδου τε παρα-
δείγματα ἐν τῇ Κρητικῇ διαλέκτῳ πολλῶν λέξεων διὰ νὰ ἐκφρασθῇ
τὸ αὐτὸ νόημα, τὸ νόημα τοῦ Τ Ι Π Ο Τ Β. 1) Τίποτις, 2) τίβοτοι,
3) δροσιᾶ, 4) κιαουλιᾶς, 5) πῶμμα, 6) ποτέ δῶρος, 7) ἴτε!...
καὶ ὅλαι αὐταὶ εἶναι ζῶσαι λέξεις ἐκεῖ. Ἡ δημοτικῆ τίνα θὰ
προτιμήσῃ; Ἄντὶ τοῦ βλέπω οἱ Κρητες προτιμοῦν τὸ ΘΩΡΩ, ζα-
νοίγω, σωντηρῶ, καὶ ἀντὶ τοῦ ἔφυγε τὸ ἀποκόλλωσι καὶ τὸ ἐξκα-
ψε(ποῦ μου ἐνθουμίζει τὸ "Μαλλέαν κάμψασ...") καὶ τὸ ζιάσου
μου ἐνθουμίζει τὸ "ἐξόν σου" καὶ τὸ ἐξεσι σοι, καὶ τὸσαι ἄλ-

λαι ζῶσαι λέξεις καὶ φράσεις ἄγνωστοι εἰς τὸ σύνολον τῶν Ἑλ-
λήνων.

— Ποῦ λοιπὸν στηρίζεται ὁ δῆθεν δημοτικισμὸς, ὅταν διαπληκτιζέ-
ζεται μὲ τοὺς ἰδιοτιμοῦς; Ἀνέκαθεν οἱ Ἕλληνες πρόγονοί μας,
σὺν τῷ περὶ ἐλευθερίας ἀγῶνι των, καλλιέργειαν γραμμάτων ἠννό-
ησαν τὴν ἐξάσκησίν των εἰς τὸν χειρισμὸν τῆς γλώσσης των προγο-
νικῶν συγγραμμάτων ἐν τῷ πρωτοτύπῳ, καὶ ξένοι δὲ φιλέλληνες πρὸς
ταῖς μεταφράσεσιν ἀνέτρεχον καὶ ἐνθουσιασθῶς ἐξεμάνθανον τὰ προ-
τότυπα, ἐνῷ οἱ δημοτικισταὶ προσπαθοῦσι νὰ ὀπλίωσιν πρὸς τοῦτο
γενεῆς μὲ δόρατα καὶ ἀσπίδας βατραχομυιομαχίας καὶ πεῖθουσιν
ὅτι ἀπὸ τὰς μυρμηκοφωλεῶς θά φυτρωθῇ ποτέ σίτος, μὲ τὰς δῆθεν
ἐλευθερίας καὶ ἀπλοποιήσεις, ἀλλὰ μᾶλλον συγχύσεις, τῆς δημοτικῆς
των. Ἡ ἄμεσος καὶ μόνη διδασκαλία δημοτικῆς ἀρκετὰ ἐστοίχησεν
εἰς τὴν παροῦσαν ἐλληνικὴν γενεάν, ἔφερον ὡς ἄμεσον καρπὸν τὴν ἀ-
ἀγγραματοσύνην καὶ τὸ τελείως ἀστοιχειότον, μὲ τὰ ὅποια οὐκ οὐκ
τουφλιστὰ ἔφθασαν ἕως τὰ ἱερὰ Πανεπιστήμια διὰ νὰ ἐπιδεικνύουν
βανδαλικώτατα ὅτι μόνον ἀνατροπὰς καὶ ἀξιώσεις διεκδικοῦν τὰ
φοιτητάρια μας. Καὶ τὸ κακὸν τείνει νὰ διαιωνισθῇ, ἐφόσον ὁ δι-
δασκαλικὸς κόσμος ἐπ' ἀρκετὰ ἔτη διατελεῖ ὑπὸ σύγχισιν, μὲ ἄλλα
νάματα ποτισθεῖς, ἄλλως καταρτισθεῖς καὶ, δῆθεν ἐπὶ τὸ πρακτικώ-
τερον, καλοῦμενος νὰ διδάσκη γλώσσαν πλήρη χασμάτων καὶ ἀμφιβολι-
ῶν διὰ νὰ γονατίσῃ καὶ παραδοθῇ. Ἡ ἀπομάκρυνσις τῆς ιδέας τοῦ
διδάσκοντος τὴν μητρικὴν τῶν Ἑλλήνων γλώσσαν ἀπὸ τοῦς κύκλους
1) φθογγολογία, 2) τυπικόν, 3) ἔτυμολογικόν, 4) συντακτικόν ἔστω
καὶ στοιχειωδῶς, ὁμοιάζει ὡς νὰ ἀφαιρῆς ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τῆς
ἀριθμητικῆς: 1) τὰς τέσσαρας πράξεις, 2) κλάσματα, 3) συμμιγεῖς
4) μεθόδους καὶ νὰ πείθῃς ὅτι ^{ἀπὸ} τούτων ἐξάγει κανόνας ἀφ' οὗ
ἀπλῶς ἐδίδαξες πολλὰ καὶ ποικίλα προβλήματα. Διδάσκονται, ναί,
μεθοδικῶς, ἀλλὰ τρέφονται μὲ ψυχία καὶ ὄχι χορτάτα καὶ ἀρτίως
τοῦ κόσμου τὰ παιδιὰ σήμερον. Ἐκτυπήθη ἡ γλώσσα εἰς τὴν σπονδυλι-
κὴν. Καὶ δὲν εἶναι ὀλίγα τὰ 30 σχεδὸν ἔτη τῶν ἀκάρπων ἀγῶνων καὶ
τῶν ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς ἀπεραντολογιῶν, καθ' ἃ ἐπερίμενα ἀπὸ τοῦς
κυρίους νεωτεριστὰς μὲ τὰς οὐτοπίας των, ἐφόσον τῶς στενοχωρεῖ

τὸ γλωσσικὸν καθεστῶς τῆς Ἑλλάδος, ἀκόμη καὶ στοιχεῖα ἑδία
γραμματῶν καὶ μὲ ὅλως νέας βάσεις τῆς γραμματικῆς καὶ συντα-
κτικοῦ πρὸς ἐκδήλωσιν τοῦ ἐνδιαθέτου λόγου νὰ ἐνεφανίζοντο,
καὶ νὰ ἀπέχον πάσης ὑποβουλῆς καὶ κακοβουλῆς καταχρήσεως καὶ
μεταρρυθμίσεως ἐπὶ τῆς πατροπαραδότου ἑλληνικῆς γλωσσικῆς μας
περιουσίας. Ἄλλ' ἀντὶ τοῦτου, ὁ μὲν Γληνὸς χονδροειδέστατα μᾶς
ἀποκαλεῖ " ΝΕΚΡΟΝ ΑΤΑΦΟΝ " τὴν γλῶσσαν, ποῦ ὡς πνευματικὸν προϊόν
οὔτε γεννᾶται οὔτε ἀποθνήσκει, ἀλλ' εἶναι ψυχικὴ ἐκδήλωσις,
ὁ δὲ Τζάρτζανος μὲ τὸ συντακτικὸν του εἶναι πράγματι ἀξιέπαι-
νος, ἀλλ' οὐδεμίαν νέαν ὁδὸν τέμνει συμπληρῶν τὸ συντακτικὸν
τοῦ Κατεβαίνη. Ἡμὲν μεγαλυτέρα ἠθικὴ εὐθύνη εἶναι πάντοτε εἰς
τὸν κ. Γ. Κατσηδάκη, ὁ ὅποιος ἔπρεπε εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ ἐπι-
βληθῆ εἰς τοὺς ἐκμεταλλευτὰς μαθητὰς του καὶ νὰ μὴν τοὺς ἀφήσῃ
νὰ ἀποπέσωσιν εἰς ἐθνοκτόνον διχασμὸν, ἢ τοῦλάχιστον νὰ ἄφηναν
ἦρχον τὸ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον, ποῦ εἰς αὐτὸ κατεδέχθησαν καὶ ἐ-
πέταξαν τὰ μαλλιοκούβαρα τους. Ἄς τοὺς ἐδιάβαζε τὸν πρόλογον
τοῦ πρὸ ἑκατὸν ἔτων καὶ πλέον μικροῦ λεξικοῦ τοῦ Βυζαν-
τίου ἐκ τῆς ἀπλῆς εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ θὰ τοὺς ἔπειθε νὰ
σεβασθοῦν τὴν προγονικὴν γλωσσικὴν κῆριουσίαν καὶ νὰ ἐννοήσουν
πῶς πάντοτε ἔχουν καθήκον νὰ ἀνατρέχουν καὶ ὄχι νὰ φαντάζονται
ὅτι αὐτοδημιουργοὺν ἐνῶ μολύνουν καὶ παραλύουν τὴν γλωσσικὴν
μας ἐθνικὴν παράδοσιν. Ἄλλὰ δὲν εἶναι πλέον καιρὸς νὰ λογοδο-
τήσουν ἐπὶ τῆς δημιουργηθείσης φθορᾶς καὶ συγχύσεως; Ἐπηγγέλ-
θησαν πολλὰ εἰς τὸ Ἑλληνόπουλον, ὅτι θὰ τὸ ζωντανέψουν, θὰ τοῦ
ἐμφυτεύσουν πνεῦμα ἀφράτο καὶ παράλληλον πρὸς τὸ μονόγλωσσον
τῶν ξένων ῥαβδῶν καὶ ὅμως καὶ αἱ κλίσεις τῆς νέας γραμματικῆς καὶ
οἱ κανόνες συντακτικοῦ ἐπολλαπλασιάσθησαν. Ἐνῶ εἰς τὸ σχολεῖον
(ὅπου κυρίως τὰ παιδιὰ σχολάζουν, ^{ἀνευ} οὐδεμιᾶς σχεδὸν περὶ τῆς με-
λοδοσίας τύχης των σκοπιμότητος) καὶ διέρχονται τὰ πολῦτιμα ἐ-
κεῖνα χρόνια ὅπως τὰ διηλθον ὅλαι αἱ προγονικαὶ γενεαὶ ὡς ἐν
φυτρωρίῳ μὲ ἡμερῖαν οἰκογενιακὴν, ἀλλ' ἡμεῖς ἀντὶ ὑποστηρίξεως
ρίπτομεν τὴν ἀσβόλην τῆς ἀμαθείας. Ἐξέμδονον δικαίωμα θὰ εἶχομεν

ἐπὶ τὴν ἐπὶ τὸ σαφέστερον καὶ ψυχολογικῶς εὐληπτότερον εἰς τὴν παιδικὴν ἀντίληψιν τῶν ἐγχειριδίων τῆς γραμματικῆς καὶ τῶν ἀσκήσεων ταύτης, οἷα ἐπρόλαβεν καὶ ἐξέδωκεν τοιαῦτα ὁ μακαρίτης Χαρ. Κυριακάτος, καὶ πλέον οὐ.

Ὅταν δὲ κατόπιν τῆς τοιαύτης στερεοτύπου προπαιδείας τοῦ χειρισμοῦ τῆς ποικίλλης, καθαρᾶς, τελείας, ἰκανοποιητικῆς ἐν τῇ πνευματικῇ εὐστροφίᾳ γλώσσης τῶν, θὰ ἐξήρχετο τὸ παιδί εἰς τὴν κοινωνίαν, μὲ τὴν σὺν τῷ χρόνῳ ὥριμανοῖν τοῦ πνεύματός του, ἔχον ἐκ τῆς τελευταίας τάξεως καὶ τινὰ θεωρητικὴν γραμματολογικὴν παρασκευὴν, θὰ ἠδύνατο σχεδὸν αὐτενεργοῦν νὰ μορφώσῃ γλωσσικὸν χαρακτήρα τῆς προτιμήσεώς του· καὶ οὕτω πᾶς μορφωμένος Ἕλλην ἐν τῇ κοινωνικῇ του βίῳ θὰ ἠγωνίζετο γλωσσικῶς καὶ ὄχι ἐν τῇ σχολείῳ παθητικῶς.

Τέλος: τιμὴν καὶ δόξαν ὀφείλομεν πάντες, ὅπως εἰς τὸ πνεῦμα, οὕτω καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν ~~καὶ~~, (ποῦ εἶναι ἐκδηλώσις τοῦ) τῶν ἀθανάτων προγόνων μας, καὶ ἡ τιμὴ αὕτη ἐκδηλώνεται μὲν καὶ ἄλλως, ἀλλὰ πάντως καὶ διὰ τῆς εἰ δυνατόν ὑπὸ πάντων καὶ πασῶν τῶν πρὸ καὶ μετὰ ἑλληνικῶν γενεῶν ἀποστηθείσεως καὶ κατανοήσεως τῶν ἔργων τῶν, οὕτω στερεοτύπως ὥστε νὰ φανταζώμεθα ὅτι πάντοτε συνομιλοῦμεν μὲ αὐτοὺς καὶ οὕτως ἐξορκίζομεν κάθε νεωτερικὸν δαιμόνιον ποῦ μᾶς ἐκβαρβαρίζει.... Ἡ κοινὴ συνείδησις τῶν Ἑλλήνων ἀποκρούει τὸν νεωτερισμὸν τῆς δημοτικῆς, οἱ δὲ δημοτικισταὶ χειρίζονται καὶ αὐτὴν καλῶς ἀναλόγως τῆς ἐπιδόσεώς των εἰς τὴν καθαρῆς καὶ ἅς τὴν κατηγοροῦντες, οὕτω τοὺς συμφέρει. Τὸ σχολεῖον ὅμως τίνοσ εἶναι; τοῦ ἔθνους καὶ ὄχι τῶν ἐκμεταλλευτῶν.

10. ΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΜΑΣ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΒΟΗΘΗΤΙΚΑ ΤῶΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ.

Τὴν εἰς τὸ ἐλεύθερον ἐμπόριον λογίων καὶ ἐκδοτῶν παράδοσιν τῶν ἀναγνωστικῶν μας, μεθ' ὅλας τὰς ὁμολογουμένας ἐκ τοῦ ἀνταγωπροόδους, δέν τὴν ἐπιδοκιμάζω ὡς διδάσκαλος. Ἀντὶ ταύτης θὰ προετίμων τὴν κατὰ δεκαετίαν (ἢ καὶ περισσότερο, ἀναλόγως τῶν

καλῶν ἀποτελεσμάτων) κρατικοποιήσιν τοῦ βιβλίου τῆς ποικίλης
ὕλης (ὀλίγοι καὶ κακῶς ἐμορφώθησαν μὲ τὰς Χρηστομαθείας...;))
Πολύ καλά δύνανται καὶ τώρα ἀκόμη οἱ κ.κ. κριταὶ ἀπὸ τὸ πλῆ-
θος τῶν Ἀναγνωστικῶν τῶν τελευταίων ἐτῶν νὰ σταχυολογήσωσιν
τὰ τελειότερα κεφάλαια τῶν διαγωνισθέντων καὶ νὰ ἀποτελέσωσιν
τὸ κρατικὸν πρότυπον τῆς δεκαετίας χάριν τοῦ ἔθνους.....

Ἀλλὰ τότε ἡ βδέλλα τῆς πνευματεμπορείας....; βέβαια θὰ παύσῃ,
ἀλλὰ θὰ ὠφελῆθῃ τὸ σχολεῖον, θὰ σωθῇ ἀπὸ τὴν σύγχυσιν ποῦ πάν-
τοτε εἰς βάρος του καταλήγει. Μὲ βιβλίον στῆρεότυπον μιᾶς δε-
καετίας καὶ πλήρη ἑρμηνευτικὸν ὁδηγὸν διδασκτικῶν ἐνοτήτων ὡς
παρᾶρτημα ὅλοι οἱ διδάσκαλοι θὰ συνηθοῦν νὰ ἐργασθοῦν μὲ ζῆλον
καὶ μὲ εἰλικρίνειαν. Ἐἰς τὴν σύνταξιν τοιούτων Ἀναγνωστικῶν
θὰ εἶνε δυνατόν νὰ ληφθοῦσιν ὑπ' ὄψιν καὶ αἱ τοπικαὶ παραλαγαὶ
ὅπου διακρίνουσιν τὰ διάφορα σχολεῖα τῆς Ἑλλάδος εἰς ἀστικά,
γεωργικά, ὄρειοβίων, παιδιέων, νησιωτῶν καὶ ἀναλόγως νὰ προτι-
μηθῇ ὕλη κατὰ περιφέρειαν ἀπὸ τὰ γεγονότα τῆς ἀμέσου παρατηρή-
σεως καὶ τῆς παραδόσεως ποῦ ἐπιχωριάζει, ^{ὄχι ναυτικός βίος ὡς ὄρειοβίων...}
^{καὶ ἀστικὴ εἰς ἀγρότα.}

Καὶ ταῦτα μὲν διὰ τὰ ἀναγνωστικά, πλοῦσια καὶ ἐκλεκτὰ συ-
στηματικά κρατικά βιβλία. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὸν κύκλον τῶν λοιπῶν
βοηθητικῶν τεχνικῶν καὶ πρακτικῶν μαθημάτων πολλάκις ἀπόθησα
τὴν ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐκδοσιν Μεγάλῃς εἰδικῆς διδασκαλικῆς ἐγκυ-
κλοπαιδείας, μὲ ταξινόμησιν τῆς ὕλης ὄχι ἀλφαβητικὴν, ἀλλὰ κατὰ
τὰς τάξεις τοῦ σχολείου καὶ κατὰ τὰς χρονικὰς περιόδους τοῦ
σχολικοῦ ἔτους. Ἐνας βέβαια τοιοῦτος Παιδαγωγικὸς συνέκδημος τοῦ
διδασκάλου τοῦ εἶνε ἀπαραίτητος διὰ νὰ εἰσέρχεται πάντοτε οὗτος
ἑτοιμος εἰς τὴν παράδοσιν καὶ χωρὶς φόβον περισπασμοῦ τῆς προσο-
χῆς καὶ σκοτῶματος τῆς ὥρας ποῦ ἡ μία διαδέχονται τὴν ἄλλην καὶ
ἄξιον νὰ ἔχωμεν ὅλους τοὺς δυνατοὺς συντελεστὰς τῆς ἐπιτυχίας
προχείρους, ἐφόσον τὸ ἀεὶ ταλαντευόμενον παιδικὸν πνεῦμα εἶναι
ἄλλη καθήλωσις τῆς διδασκαλικῆς προσοχῆς. Διότι, μολονότι παρῆλ-
θον ἀρκετὰ ἔτη ἀφότου κατηργήθησαν τὰ βοηθητικά βιβλία ἀπὸ τοὺς
μαθητὰς τοῦ δημοτικοῦ, ὁμως τὰ σχολεῖα ἐξακολουθεῖ νὰ τὰ ἐξευτε-
λίζει.

ἡ λαθραίως ἐργαζομένη "Ἀπασα Ὑλη" τῶν ἐκδοτῶν, ἵνα μὴ ἡ ὕλη τοῦ Ἀναλυτικοῦ διεκπεραιῶνεται ἀτελῶς καὶ ἐρανοστικῶς καὶ γράφεται εἰς αὐτὰ ἡμερολόγια τῶν σχολείων ψευδῶς καὶ τυπικῶς. Ἐφόσον ἡ προτεινομένη Ἐγκυκλοπαίδεια τῶν διδασκάλων θά στήριζται ἐπὶ τῆς ψυχολογίας, δέν εἶναι βέβαια φόβος νά καταστήσῃ καὶ αὐτή εἰς τήφλοσύρτην, ἀλλά θά παρέχῃ ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς καθημερινῆς διδασκαλικῆς προπαρασκευῆς. Τοιοῦτον εὐτύχημα νομίζω ἔχουν οἱ διδάσκαλοι ἄλλων Κρατῶν.

11. Η ΠΑΘΩΡΑ ΤΩΝ ΜΕΘΟΔΩΝ & Ο ΜΟΝΤΕΡΝΙΣΜΟΣ.

Δέν εἶναι δυνατόν νά ἐμπνέονται ἀπό ἄγνον καὶ ὀσοβαρὸν ἐκπαιδευτικὸν ζήλον οἱ νεώτεροι παιδαγωγοὶ τῆς Δύσεως, ἐφόσον καθ' ἡμέραν καὶ εἰς παρουσιάζεται, καὶ ὁ εἷς ζητεῖ νά καταρρίψῃ τὰς μεθόδους τοῦ ἄλλου. Καὶ ὅσον μὲ ἀντιθέτους πρὸς τὴν ἐκπαιδευτικὴν παράδοσιν ἀρχὰς ἐμφανίζονται, τόσον ὑποπτοὶ εἶναι ὅτι τὰ ἐλατήρια τῶν εἶναι ταπεινά καὶ σατανικά. Ἐπολλαπλάσιασαν τὰς μεθόδους καὶ συνεσκοδῆσαν τὴν ὁδὸν διὰ νά μᾶς ἀποπλανήσουσιν τῶν πατροπαραδῶτων ὑψηλῶν σκοπῶν τῶν σχολείων μας, νά παραλύσουσιν συστηματικῶς τὴν κοινωνίαν μας. Ποῦ σήμερον τὸ θερμὸν θρησκευτικὸν συναίσθημα καὶ τὸ ἄγνον ἔθνικόν φρόνημα ὅπου ἐβασίλευε εἰς τὰ σχολεῖα μας πρὸ 20 καὶ 30 ἐτῶν; Ποῦ σήμερον δύναται νά ἀτενίσῃ τὴν μνήμην τῶν τῆν ἱερῶν; Ἄς ἐρωτήσῃ ἑαυτὴν ἡ συνείδησις τῶν σημερινῶν διδασκάλων, καὶ θά συναισθανθῇ τὰς ἀδυναμίας τῆς καὶ πῶς μὲ τὴν μονομέριαν τῆς εἰς τὰς πρακτικὰς γνώσεις καὶ τὸν χλιαρὸν κοσμοπολιτισμὸν κατανατᾷ ὁ ἠθικὸς αὐτουργὸς τῆς διαφθορᾶς τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Διὰ τῶν γραμμάτων σήμερον ὁ ἄνθρωπος προάγεται ἐμμέσως εἰς ἠθικὴν ἐκλυσιν.

Κατὰ τὸ διδασκαλικὸν συνέδριον τοῦ 1930 ἐν Θεσσαλονίκῃ ἔφριξα πρὸ νεαροῦ διδασκάλου εἰσηγουμένου ἀπὸ τῆς ἑδρας τῶν δῆθεν προτερημάτων ὅπου εὗρισκεν εἰς τὰ μικτὰ σχολεῖα τῶν ἀρρενοθηλέων. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη πρὶν τὰ ἐθεώρουν ὡς ἀνοχῆς, ἐνεκα ἐλλείψεων πόρων, ἀλλά δέν ἐφантаζόμην ποτέ καὶ τοιοῦτην δικολαβικὴν

νομιμοποιήσιν. Οί φυσικοί νόμοι, ναι, γεννώσιν ἀδελφά τὰ παιδία καί τὰ κοράσια, ἀλλ' ὁ δημόσιος ὑπάλληλος διδάσκαλος πότε θά καυχηθῆ ὅτι ἐν τῷ συνόλω του ἀναπληρεῖ καί γονεῖς καί οἰκογενειακὴν ἁρμονίαν ἐν γένει; Καί τούλάχιστον δέν ὑπῆρχον διδάσκαλοι ὄντες συγχρόνως καί γονεῖς διὰ νᾶ μᾶς ἀναπτύξουν τὸ θέμα, ἀλλ' εὐρέθη ὁ νεαρός; ... Μὲ σοφιστείας ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἀδύνατον νᾶ ὑποτάξωμεν τὸν φυσικὸν νόμον τῶν γενῶν χωρὶς νᾶ καταλήξωμεν εἰς στρεβλώσεις καί ἀνεπανόρθωτα ^{καὶ} ~~παιδιά~~. Μὴ καταδικάζωμεν τοὺς προγόνους μᾶς ὅτι ἀπὸ κουταμάραν μᾶς ἐκληροδότησαν ἱερδότητα οἰκογενείας καί δόγματα ἠθικῆς. Τὸ δὲ νεώτερον φηλοῦται μὲ τοὺς μοντέρνους παιδαγωγούς πολὺ ταχέως θά ἐπιούρη τὴν ἀποστροφὴν τοῦ ἔθνους μᾶς ἐφόσον δέν φροντίζει νᾶ διατηρηται ὑψηλᾶ, ἀμόλυτον καί φᾶρος κοινωνικῆς ἀξιοπρεπείας ὅπως ἀνέκαθεν κατηύγασεν τὸν ἑλληνικὸν νοῦν καί ἐθέρμανε τὴν ἑλληνικὴν καρδίαν.

Δι' μεταρρυθμίσεις διακωιδολογοῦνται, ὅταν προηγηθῆ λαϊκὴ κατακραυγὴ διὰ τὸ παρελθόν, ἀλλοὶ μεταρρυθμισταὶ τῆς διακλάσεως τῶν τέκνων τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ μὲ τὸ δικαιολογητικὸν ὅτι ὁ λαὸς αὐτὸς δέν ἐννοεῖ τὸ καλὸν του, εἰσεχώρησαν πολὺ σκανδαλωδῶς εἰς τὴν κατάκρισιν καί ἢ δὲ βλέπουν ἢ ἐλέγχονται ὡς ὑλισταὶ καί διαφθορεῖς, ἐνῶ κατὰ τὴν πρό ἐτῶν μόρφωσιν εἶχομεν ἐν τῷ βίῳ μᾶς νᾶ ἐνθυμούμεθα ἓνα διδάσκαλον εἰς ὃν ἀφείλομεν ἕκαστος τὸ εὖ ζεῖν.

12. ΠΩΣ ΕΥΡΕΘΗΝ ΕΙΣ ΤΟ ΜΟΝΟΤΑΞΙΟΝ ΚΑΡΑΒΙΑΣ.

Συνειργάσθη μετ' συναδέλφους ἐπὶ 7 μεταξύ 20 ἐτῶν διδασκαλικῆς ζωῆς. Κατὰ τὰ 7 ἔτη ἠλλάγησαν περὶ τοὺς 20 διδάσκαλοι συνεργαζόμενοι ἐπ' ὀλίγον ἄνευ τινὸς σχεδίου καί ἐκ ποικίλων ἀφορμῶν ταχέως μετατιθέμενοι. Ἐξ αὐτῶν μόλις 3-4 ὑπῆξαν ἀξιοπρεπεῖς καί κατηρτιομένοι, οἱ δὲ πλοῦστοι διεκρίνοντο ἐπὶ ἐκμεταλλεῦσει τοῦ ἐπαγγέλματος, χαιρεκακία καί ὑπουδότητι, εἷς δὲ μάλιστα μετ' ἐνήγαγε, ὡς καί πολλοὺς ἄλλους συναδέλφους, ἀδίκως τρίς, ἕτερος μὲν κατεχράσθη καί χρήματα καί βιβλία καί εἷς ἐν Ρωσσίᾳ, ἂν καί μετ' προ-

όντα, ήτο τόσο ανήθικος ώστε μείνας εκεί απώλλετο εν ταίς ά-
σωτείαις του. Τά δυστυχή λοιπόν έλληνόπουλα μέ ότι διαδασκάλους
καθίζουν τέτοια γράμματα μαθαίνουν. Από τετραετίας άφότου έ-
πίσθην ότι ή εκπέδευσις μας στερείται κ' αν κανονισμοϋ διοικη-
σεως πολυταξίου, κατέφυγον εις τό μονοτάξιον Καραβίας Θεσ/κης
παρηγορούμενος από τους κόπους του σεβαστοϋ κ. Δ. Ανδρεάδου
διά τά μονοτάξια. Καί στερούμαι μέν πολλών εύκολιων ζωής και
έργασίας, όμως έσυνήθισα εις τά της ύπαίθρου σχολεία, τά όποια
νομίζω ότι θα ήτο δυνατόν νά άπασχολήσουν σοβαρούς εκπαιδευτι-
κούς όλως ειδικώς και ανεξάρτητα. Καί να μή λογίζομαι κενολο-
γών, παρατηρώ ότι σοικειώδες καθήκον της ύπηρεσίας θα ήτο νά
μας έδιδεν από έν δελτίον ψυχολογικών παρατηρήσεων εκ του βίου
των άγροτοπαίδων κατά τά σχολικά μας έτη, ίνα ταϋτα συγκεντρώ-
νται εις παιδαγωγικά χωνευτήρια και αναλόγως καταρτίζονται αι
μέθοδοι της άγωγής και τά κατάλληλα αναγνωστικά και ή διδασκα-
λία, θα παρεσκευάζοντο ειδικώς οι διδάσκαλοι και οι επιθεωρηταί
της ύπαίθρου. Αντί τούτων όμως τά σχολεία της ύπαίθρου δέχονται
τους πρωτοπέρους και μή έχοντας μέσα θεσιθηρίας πόλεων, διά νά
άκουσωσιν δικήν έριφίων ένεβοκατεβαίνοντα ~~δίκην~~, εις τά πολυδ-
ροφα νεόδμητα κτίρια των σχολείων, (που τουλάχιστον εις τήν περι-
φέρειαν όπου ^ω ζώ ή καθοιμος ύλη είναι πολυτέλεια), σπανίζουν τά νη-
πιαγωγεία και θα ήσαν έπαρκή τά τετρατάξια.

Η δόλαιτα και ο βίος των χωρικοπαίδων εάν έμελετώντο και
κατενοείτο ή διαφορά από τον βίον των άστων, θα έπηρεάζετο λογι-
κώς και τό ήμερήσιον πρόγραμμα των σχολικών έργασιών και ο καιρός
των παύσεων και αι σωματικά άσκήσεις και αι ψυχαγωγίαι των παι-
διών των χωρίων μας. ^{και τά σχέδια των χωρικών έσχολικών κτιρίων} Αί οργανώσεις του προσκοπισμοϋ, του Ε.Σ.Ν.
και ή ποδοσφαιρα μόνον ^{έξηπλώθησαν} διά κωμοδαν εις τά χωρία, και είναι και
αϋτά, ως εκ της προελεύσεως των, μία από τάς πλείστας προς άστυ-
φιλιαν νύξεις.

13. Η περί τῶν ΘΕΙΑ διδασκαλική ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ & ἡ διδα-
σκαλία τῶν ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ.

Εἰς τοὺς συναδέλφους μου συγχωρῶ νὰ μὴν ἔχωσιν εἰς αὐτὰ ἐκκλη-
σιαστικὰ τὴν κλίσιν μου, διότι ἐγὼ ἐσπούδασα καὶ θεολογίαν, ὅ-
μως θεωρῶ κατακριτέαν τὴν παρατηρουμένην χαλάρωσιν καὶ ἀδια-
φορίαν περὶ τὰ ὑψίστα θρησκευτικὰ μας καθήκοντα. Τίς νεοέλλην
δύναται νὰ ἀτενίσῃ τὸν Κοραῖν καὶ νὰ ἀντιπαραβάλλῃ τὸ ἀνάστημά
του πρὸς τὴν ἀκτινοβόλον σοφίαν του; ὅμως διατί οὗτος ἦτο εὐ-
σεβέστατος καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν αὐτὴν τῶν ὁμοεθνῶν του πολλὰ ἐ-
στήριξεν; Ἄλλ' ἐφόσον διαπλάσομεν ἀπαλὰς ψυχὰς ἐλληνοχριστινῶν
θὰ συνίστων ὄχι περιορισμὸν καὶ ψαλίδιον θρησκευτικῶν μαθημά-
των, ἀλλὰ προσθήκην εἰδικοῦ μαθήματος Ἡατηχητικῆς ἀπὸ τῶν κατω-
τάτων τάξεων, διότι ἡ θρησκευτικότης εἶναι ἐμφυτὸς εἰς τὸν ἄν-
θρωπον καὶ χρῆζει καλλιέργειας, ἡμετεὶ δὲ ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ μας
εἴμεθα ὁ εὐτυχέστερος λαὸς τῆς Ὑψηλοῦ. Ἰδιαιτέρως ἐφιστᾶται
ἡ προσοχὴ τῆς Ἐθνικῆς μας Σωτηρίας ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴν νοο-
τροπίαν τῶν μέχρι χθὲς ἐλληνικῶν γενεῶν, ἡ ὅποια περιώρισθη
ἐσχάτως εἰς τὰς λαϊκὰς μας τάξεις καὶ ἀπὸ πολλὰ δυσάρεστα τὴν
συγκρατεῖ ἀκόμη ἐν τῇ δυνάμει τοῦ ὑλισμοῦ. Ἄς μελετηθῇ τὸ Ἐορ-
τολόγιον μας, ὅπερ τηρεῖται εὐλαβῶς ἀπὸ ὅπου δὲν εἰσεχώρησεν
ἀκόμη ὁ ψευτοπολιτισμὸς. Ἄς μελετηθῇ ὁ θησαυρὸς τῆς Ἱερᾶς Ὑ-
μνῶδου μας, καὶ θὰ γίνῃ δυνατόν νὰ καταρτισθῇ πρόγραμμα ἐνου-
νειδήτου συμμετοχῆς τοῦ σχολείου εἰς τὸν Ναόν, μὲ ἔξαρον καὶ
σεβασμὸν κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ λοιπὰς πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν
καὶ τῶν Ἁγίων του πατροπαράδοτου ἱεροτελεστίας. Ἡ θρησκεία
ἐπιβάλλει τὴν ἀρετὴν καὶ σώζει τὴν κοινωνίαν ὅπως τὸ ἄλας ἀπὸ
τὴν σπῆνιν. Ἄνευ δὲ αὐτῆς ὁ μορφωμένος ἄνθρωπος εἶναι κτήνος
μὲ καλλιεργημένα ἔνστικτα, τὸ δὲ σχολεῖον ἡ προπαρασκευὴ ἀγέλης.
"Διδάσκαλε ποῦ δίδασκες καὶ νόμον δὲν ἐκράτεις!" Πλὴν τῶρα οὔτε
διδάσκεις θεότητα, οὔτε δεικνύεις τὸ καλὸν παράδειγμα, εἰς τὰ Ἑλληνό-
πουλα ὅπου σοῦ ἐμπιστεύεται τὸ ἔθνος!

14. ΤΑ ΔΙΚΑΙΑ ΤΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΠΑΡΑ ΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΦΟΡΕΙΑ.

Ὁ νέος νόμος περί σχολικῶν ἐφορειῶν ἀπῆλλαξε μὲν τὰ σχολεῖα ἀπὸ πολλῶν διδασκαλικῶν ἀυθαιρεσιῶν, ὅμως ἓνα καλὸν δημοδιδασκαλὸν ἤμπορεῖ νὰ τὸν ἀφήσῃ ἐκτεθειμῆν εἰς τὴν κακίαν τοῦ τυχόντος σχολικοῦ ἐφόρου. Ἡ διὰ ψηφοφορίας ἀνάδειξις ἐφόρων εἶναι μέθοδος τυφλὴ καὶ ἐκμεταλλεύσιμος, ἐνῶ τοῦτε καλοῦτε γονεῖς τοῦτε δαισιθάνεται ὁ διδάσκαλος ὅπου ὑπάρχουν καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχε τὴ δικαίωμα νὰ ὑποδινῆσθῃ ἐκ τούτων ὡς βοηθοῦ τοῦ τούλαχί- τοῦτε ἡμίσειε τῶν σχολικῶν ἐφόρων.

15.- ΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ.

Ὁργανώσεις διδασκάλων πρὸς δὴθεν πρόδοον κλάδου καὶ ὑπερ- σπισιν συμφερόντων τὰς ἀπέφυγον, δοκιμάσας τὸ ποῖόν τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα κινουμένων. Ἐν τῇ λεπτῇ κοινωνικῇ ἀποστολῇ μας εἴμεθα καὶ στρατιῶται αὐτόκλητοι. Ἡ ἀφοσίωσις μας εἰς τὸ καθῆκον εἶ- ναι ἡ μόνη δύναμις πρὸς ἐκτίμησιν καὶ σεβασμὸν τοῦ κλάδου καὶ παρὰ τῇ κοινωνίᾳ καὶ παρὰ τοῖς ^{ἔθνικοι φιλοδοξικοὶ} κρατοῦσι. ^{Σύλλογοι} Ἀλληλοβοηθητικοὶ πρὸς περιθάλψιν ἀναξιοπαθοῦντων συναδέλφων μὲ προέδρους τοῦτε ἑκάστο- τε κ.κ. ἐπιθωρητὰς δικασολογοῦνται. Αἱ μυστικαὶ ἐκλογαὶ καὶ αἱ περὶ ὁμοσπονδίας συσπειρώσεις εἶναι ἥμισυ τμητικαὶ μας.

16.- ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΘΕΣΕΩΝ & ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΟΥ ΕΤΗΣΙΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.

Τὸ βρέφος ποῦ ἀλλάσσει τροφούς μέχρι τῆς ἀπογαλακτώσεώς του ὑπόκειται εἰς πολλοὺς κινδύνους. Ὁμοίως πρὸς τὰς τροφούς εἴμεθα καὶ οἱ διδάσκαλοι καθηλωμένοι εἰς τὸ σχολεῖον ὅπου εἰσηλθομεν μὲ ἓν ἀλφαβητάριον ἕως νὰ ἀπολθθοῦν τὰ παιδιὰ ἐκεῖνα μὲ τὰς σωματι- κάς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις τῆς τελευταίας τάξεως ὅπου τὰ παρη- κολουθήσομεν μονίμως.

Κατὰ τὸ τέλος ἑκάστου σχολικοῦ ἔτους, τούλαχιστον ἐπὶ δύο ἑβδομάδας, θὰ ἔπρεπε νὰ συνεδριάζωσιν οἱ διδάσκαλοι τοῦ αὐτοῦ σχολείου πρὸς λεπτομερῆ καταρτισμὸν τῆς ἐργασίας τοῦ ἐπομένου ἔ- τους.

Ὅπως οἱ ἡθοποιοὶ παρασκευάζουν τὰ σκηνικά τους, τοιοῦτο ἴσως τότε κατὰ τὰς διακοπὰς οἱ διδάσκαλοι τοῦ αὐτοῦ σχολείου εἶναι δυνατόν νά καταρτίσωσιν τὸ σχέδιον τῆς ὅλης λειτουργίας τοῦ ἐπομένου ἔτους καὶ ἀποχωροῦντες νά λαμβάνωσιν σημειώσιν τῶν ἰδιαιτέρων προσαθειῶν τῶν διὰ μελέτας. Ἐκατ' εἰς τὰ συνέδρια καὶ συναλλήλως γίνεται ἡ μετεκπέδασις ἀνευ ἐπιβαρύνσεως τοῦ Κράτους, ἀλλὰ οὐσφιγγούσα τοὺς συναδελφικοὺς δεσμοὺς. Αἱ διαβαθμίσεις καὶ προαγωγαὶ θὰ ἦσαν καλαί, ἐάν ἐγίνοντο κατόπιν ἐξετάσεων.

17. Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ.

Ἦθελα εἰς καθὲν πρωτεύουσαν μιᾶς ἐκπαιδευτικῆς περιφερείας νά ἔβλεπα καὶ ἀνά ἓν κτίριον μὲ ἔξοδα τοῦ δημοσίου εἰς μέρος δενδροφυτευμένον καὶ ἤσυχον ὡς "ἐν ἐν ἐνεργείᾳ διδασκαλεῖον".

καὶ νά περιλαμβάνῃ εἰς μὲν τὸ ἄνω κυκλικὸν διαμέρισμα μουσεῖον ἐκπαιδευτικὸν τῆς περιφερείας, μὲ ταξινομημένας ἐκθέσεις εἰκόνας καὶ δείγματα ἐπιδόσεως ἀπὸ ὅλα τὰ περίξ σχολεῖα, κατ' ὄψιν καθίσματα ἀμφιθεατρικῶς διὰ διδασκαλικά συνέδρια καὶ διαλέξεις. Ἀπὸ δὲ τοὺς δύο πόδας τοῦ αὐτοῦ εἰς θὰ ἐστὲν ἀνάγει διδασκαλικὴν βιβλιοθήκην καὶ ἀναγνωστήριον ἄνω, καὶ τὰ γραφεῖα τοῦ διδασκαλικοῦ Συλλόγου κάτω, ὁ δὲ ἕτερος τὰ γραφεῖα, καὶ εἰ δυνατόν τὴν κατοικίαν, τοῦ κ. Ἐπιθεωρητοῦ. Ἡ ἀρμονικὴ ἐπί ἡθικῶν ὑψηλῶν βάσεων καὶ εὐγενῶν αἰσθημάτων σχεδίασις μεταξύ ἐργατικῶν διδασκάλων καὶ ἀξιοπρεποῦς ἐπιθεωρητοῦ μου φαίνεται ὡς ἀπαραίτητον στοιχεῖον τῆς καρποφόρου λειτουργίας τοῦ σχολείου. Ἄς τὸ ἀποδώσῃ εἰς τὸ ὅτι ἡ περιφέρεια θεσσαλονίκης (εἰς τὴν ὁποῖαν καὶ μόνην ὑπῆρξεν ἐπὶ δέκα τρία ἔτη ὡς δημοδιδάσκαλος) εἶναι πολὺ μεγάλη καὶ μὲ ποικιλίαν σχολικῶν ἀναγκῶν, ὥστε ἀπορ-

ροφῆ καὶ δυσχεραίνει τὴν τοιαύτην συνισταμένην ἀξιοπρεπεὺς προ-
κοπῆς διδασκαλικοῦ προσωπικοῦ.

18.- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.

Καὶ ἤδη, σεβαστέ Κε Ὑπουργέ, ἀφ' οὗ ἐτελείωσα τὴν ἐξομολόγησίν
μου, ἀποθάνομαι ψυχικὴν ἀνακούφισιν ἀπὸ τὰ ἐπεισοδία δου συ-
νέβησαν κατὰ τὸ ληξαν σχολικὸν ἔτος μεταξύ ἐμοῦ καὶ τοῦ ἐπι-
θεωρητοῦ μου κ. Κ. Λαγουμιτζάκη. Μὲ τιμωρεῖ διὰ στασιμότητα
καὶ μεταθέσεως..... Δέν πονῶ τόσο διὰ τὴν ποινὴν, ὅσον διὰ
τούς χαρακτηριζομένους του ἐπὶ τῆς συμπεριφορᾶς μου πρὸς τὸ καθη-
κον μου. Μοῦ ἀποσπᾷ κάθε ψυχικὸν καὶ ἠθικὸν προτέρημα δου πρέ-
πει νὰ ἔχη ὁ δημοδιδάσκαλος. Μοῦ ἀπαγορεύει νὰ ἐκκλησιάζωμαι καὶ
μὲ θεωρεῖ ἀνισοδύναμον διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. ^{1568. 7/7/32} _{ἀποσπασμα} ἐγγράφου του.....
Ἐγραψα τὴν ὁμολογίαν μου αὐτὴν μὲ εἰλικρίνειαν, διότι νομίζω
ἡ σεβαστὴ ὑπηρεσία δέν πρέπει νὰ ἔγνωι τὸν βλον χαρακτηρα
καὶ τὰς διαθέσεις τῶν ὀργάνων τῆς κοινωνικῆς διαπλάσεως.
Ἄς μελετηθοῦν ἀρμοδίως καὶ ὅσα κριθοῦν ὡς πλάναι μου πρέπει νὰ
τὰ γνωρίσω, ὅσα δὲ πάλιν εὑρισκονται ὀρθὰ καὶ φρόνιμα καὶ συνε-
πῆ πρὸς τὴν ἀποστολὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ διδασκάλου τὰ ὑπερασπίζω
καὶ ἐνώπιον τῆς Κοινωνίας καὶ ἐνώπιον τῶν Ἀρχόντων, διότι ὡς
διδάσκαλος δέν ἔχω ἄλλην περιουσίαν ἀπὸ τὴν πνευματικὴν τοῦ ἔ-
θνους μου καὶ τὰς πρὸς μόρφωσιν τῆς Νεολαίας δεξιότητάς μου.

Μοῦ ἐγεννήθη ἡ ὑπόνοια, ὅτι, πρὶν καλῶς γνωρισθῆ με τὸν
κ. Προϊστάμενόν μου, ἔπεσα εἰς τὴν δυσμένειάν του ἀπὸ σχέδια τῆς
μυστικῆς ὀργανώσεως τοῦ Μασσονισμοῦ, εἰς ἣν ἀνήκει, καὶ τοῦ ὅποι-
ου τὴν ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει τῆς Ἑλλάδος ἐπίδρασιν ἀδυνατῶ νὰ ἐννο-
ήσω καὶ μὲ ἐξωθεῖ εἰς ἀδίκον παραίτησιν.

"Δεῖ τὰ σκάνδαλα ἔρχεσθαι, πλην οὐαί τότε ἐξ ὧν ἔρχονται."
"Ἐξελεξάμην παραρριπτήσθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ μου μᾶλλον, ἢ οἴ-
κειν με ἐν οἰκηνώμασιν ἁμαρτωλῶν."

Ἐυπειθέστατος
Υψηλ. Σ. Κονταζαυγ
Δ.Ε.Ε.
Δημοδιδάσκαλος ἐν Κα Καραβία Θεσσαλίας.

Πύρρηλιος

Καθαρά

Βιβλιοθήκη του Εθνικού Παιδείας

